Easpa Ban

Ceist 1 Beidh tú ag féachaint ar ball ar thuairisc faoin easpa ban i bpoist áirithe in ollscoileanna na tíre. Cén Ghaeilge atá agat ar *Gender Action Plan*?

Sula bhféachann tú ar an mír, an féidir leat féin agus an duine in aice leat, leagan Gaeilge na bhfocal agus na bhfrásaí seo a aimsiú?

1. to create _____
2. third level institutions _____
3. gender inequality _____
4. higher education _____
5. imbalance _____
6. short-term objectives _____
7. acceleration _____
8. controversial _____
9. undecided _____
10. legality _____

Féach ar an mír den chéad uair le feiceáil an gcabhróidh sé sin leat iad a thuiscint.

Ceist 2 Féach ar an mír den dara huair agus freagair na ceisteanna.

1. Cad é an t-eolas is ábharaí atá le foghlaim ón mír?
2. Cad a deir na daoine seo a leanas faoin bplean gníomhaíochta – Brian Mac Craith, Sheila Nunan agus Micheline Sheehy Skeffington?

Ceist 3 Féach ar na poist seo a leanas agus pléigh na ceisteanna leis an duine in aice leat.

Altra
Cócaire
Meicneoir
Ollamh ollscoile
Seoltóir proifisiúnta
Tiománaí bus
Amhránaí
Dochtúir
Múinteoir
Rúnaí
Teachta Dála

1. Cad iad na scileanna agus na tréithe pearsantachta atá ag teastáil chun na poist thuasluaite a dhéanamh?

2. Cuir uimhir 1 in aice leis an bpost ab fhearr leat, agus mar sin ar aghaidh go dtí go sroicheann tú an post nár mhaith leat ar chor ar bith. Cuir uimhir 10 in aice leis an gceann sin. Pléigí bhur roghanna le chéile agus bígí in ann a rá cén fáth ar roghnaigh sibh amhlaidh.

3. Féach ar na poist arís. An mná nó fir is mó a dhéanann gach post? Cén fáth?

Ceist 4 **An t-ainmfhocal *bean*.**

Seo an t-eolas atá ar fáil ar www.téarma.ie faoin bhfocal *bean*:

bean *bain*
gu: mná, *ai:* mná, *gi:* ban

Aistrigh na habairtí go Gaeilge:

- She's a great sportswoman.
- That woman just walked out the door.
- The woman's car was very badly damaged.
- All the women of Ireland were there.
- The women's toilet is on the left.
- Five women.

An t-ainmfhocal *fear*.

Seo an t-eolas atá ar fáil ar www.téarma.ie faoin bhfocal *fear*:

fear *fir1*
gu: fir, *ai:* fir, *gi:* fear

Aistrigh na habairtí go Gaeilge:

- He's a great sportsman.
- The man is sitting by the window.
- Please help the man's son to open the door.
- The men prepared the dinner.
- The men's toilet is on the right.
- Eight men.

Ceist 5 '..**tá** an rialtas…' agus '…**deir** an rialtas…'

1. Seo thíos na briathra mírialta san aimsir láithreach. Líon na bearnaí sa bhosca.

Abair	An ndeir tú?	Deir	Ní deir
Beir	An mbeireann sí?	Beireann	
Bí		Tá	
Clois			Ní chloiseann
Déan		Déanann	
Faigh	An bhfaigheann sibh?		
Feic			Ní fheiceann
Ith	An itheann tú?	Itheann	
Tabhair			Ní thugann
Tar	An dtagann sé?		
Téigh		Téann	

2. Bain úsáid as na briathra ar fad chun ceisteanna a chur ar an duine in aice leat faoin saol a bhíonn acu ag an deireadh seachtaine. Bí cúramach! Beidh siad féin ag cur ceisteanna ortsa freisin.

Ceist 6 Pléigh:

Níl an t-idirdhealú dearfach (positive discrimination) ceart in aon am.

Treoracha agus Freagraí
Ceist 1
Plean Gníomhaíochta Inscne

1. to create	*a chruthú*
2. third level institutions	*institiúidí tríú leibhéal*
3. gender inequality	*neamh-chomhionannas inscne*
4. higher education	*ardoideachas*
5. imbalance	*míchothromaíocht*
6. short-term objectives	*aidhmeanna gearrthréimhseacha*
7. acceleration	*luasghéarú*
8. controversial	*conspóideach*
9. undecided	*idir dhá chomhairle*
10. legality	*dlíthiúlacht*

Ceist 2
Féach an script.

Ceist 3
Déan iarracht plé bríomhar a ghríosú faoi neamh-chomhionannas inscne sna gairmeacha beatha.

Ceist 4
An t-ainmfhocal *bean*.

Is bean mhór spóirt í.
Tá an bhean sin díreach i ndiaidh siúl amach an doras.
Rinneadh damáiste millteanach do ghluaisteán na mná.
Bhí mná na hÉireann ar fad ansin.
Tá leithreas na mban ar chlé.
Cúigear ban.

An t-ainmfhocal *fear*.

Is fear mór spóirt é.
Tá an fear ina shuí in aice leis an bhfuinneog.
Cuidigh le mac an fhir an doras a oscailt, le do thoil.
D'ullmhaigh na fir an dinnéar.
Tá leithreas na bhfear ar dheis.
Ochtar fear.

Ceist 5
1.

Abair	An ndeir tú?	Deir	Ní deir
Beir	An mbeireann sí?	Beireann	Ní bheireann
Bí	An bhfuil sibh?	Tá	Níl
Clois	An gcloisimid?	Cloiseann	Ní chloiseann
Déan	An ndéanann sé?	Déanann	Ní dhéanann
Faigh	An bhfaigheann sibh?	Faigheann	Ní fhaigheann
Feic	An bhfeiceann sí?	Feiceann	Ní fheiceann
Ith	An itheann tú?	Itheann	Ní itheann
Tabhair	An dtugaimid?	Tugann	Ní thugann
Tar	An dtagann sé?	Tagann	Ní thagann
Téigh	An dtéann sí?	Téann	Ní théann

2. Tabhair deis do gach beirt na briathra a úsáid chun ceisteanna a chur ar a chéile.

Ceist 6
Is féidir gach beirt a chur ag déanamh an phlé seo agus ansin cuid de na tuairimí a phlé leis an rang iomlán.

Siún Nic Gearailt
Anois, tá an rialtas chun 45 ardphost a chruthú in institiúidí tríú leibhéal do mhná amháin. Táthar á dhéanamh seo chun dul i ngleic le neamh-chomhionannas inscne san earnáil trí chéile, a deir an rialtas. Chuir institiúidí ardoideachais fáilte roimis[1] an bplean ach tá ceisteanna ardaithe ag léachtóirí áirithe.

Caoimhe Ní Laighin
Tá seacht n-ollscoil sa tír seo. Ní raibh uachtarán ban riamh ar aon cheann acu. 77% de na hollúna[2] in institiúidí tríú leibhéal na tíre seo, is fir iad. Seoladh plean gníomhaíochta[3] inniu chun dul i ngleic leis an míchothromaíocht seo, agus chun dul i ngleic leis go sciobtha.

Moltar sa phlean go gcaithfidh institiúidí aidhmeanna gearrthréimhseacha a bheith acu chun cothromaíocht a bhaint amach ag leibhéal na n-ollúna[4].

An tOllamh Brian Mac Craith, Uachtarán DCU
Is é an rud atá i gceist ná luasghéarú, *acceleration*, mar tá an dul ar aghaidh rómhall ag an am seo.

Caoimhe Ní Laighin
Moladh conspóideach eile atá ann nó go gcruthófar 45 post úr, a bheas[5] ar fáil do mhná amháin.

Sheila Nunan, Ball den Tascfhórsa maidir le Comhionannas Inscne
Tá sé conspóideach, ach léiríonn na figiúirí nach bhfuil na mná ag éirí[6] sna postanna[7] seo.

Caoimhe Ní Laighin
Thug an bhean seo cás an-cháiliúil i gcoinne a fostóirí – Ollscoil na hÉireann, Gaillimh, roimhe seo, maidir le comhionannas, agus bhuaigh sí an cás sin. Ach tá sise idir dhá chomhairle faoin moladh áirithe seo.

An Dr. Micheline Sheehy Skeffington, Éiceolaí
Tá ceist ann faoi na postanna seo mar b'fhéidir go gceapfaidh daoine nach féidir leis[8] na mná sin, na postanna sin a fháil gan chuidiú.

Caoimhe Ní Laighin
Tá ceisteanna tarraingthe chomh maith maidir le dlíthiúlacht na bpostanna, ach tá scrúdú déanta ag an Ard-Aighne ar an moladh, a deir an rialtas.

Caoimhe Ní Laighin, Nuacht TG4.

---

[1] *roimh* an leagan caighdeánach
[2] *na hollaimh* a dúradh
[3] *plean gnímh* a dúradh
[4] *na n-ollamh* a dúradh
[5] *a bheidh* an leagan caighdeánach
[6] *nach bhfuil ag éirí leis na mná* a bhí i gceist
[7] *poist* an leagan caighdeánach
[8] *nach mb'fhéidir* a dúradh